

svom novom *Pravopisu* uz oblike *pôčinjati* *pôčinjem* dopušta i oblike *pôčimati*, *pôčimam* (385), no za složeni glagol *zapôčinjati* i gl. *nâčinjati*, *zâčinjati* ima samo oblike sa *-nj-*. Boranić naprotiv oblike *počimati*, *počimam* bilježi sa zvjezdicom u znak, da ne idu u književni jezik. Maretić ih smatra dijalektizmima, kojima »nema potvrde u dobrome književnom jeziku« (ARj. 43, 173). Ta Maretićeva opaska vrijedi i dalje, bar za hrvatske pisce, sve dok oni te oblike pretežnom upotrebom ne uzakone.

Glagol *ustremljivati* stranoga je podrijetla, kojemu bi odgovarao u našem jeziku *ustrmljivati* (prema *strmiti*). Pisac ga navodi u izrazu: snova se *ustremljuje* pitanje, a u značenju: *postavlja se, nastaje*. Bilo bi bolje, da je i upotrebio jedan od tih dvaju glagola.

U novije doba u dnevnoj štampi kao i u književnim djelima sve se češće susreću oblici glagola *naviještati*. Tako i naš pisac na jednom mjestu piše: s gestom, koja *naviješta* mir. Mjesto njega valjalo je upotrebiti gl. *navješćivati*, koji je bolji i pravilniji. S obzirom na starinu tih glagola oba su približno jednako stara. Tako pored: Veselje ti *navješćujem*, puče kršćanski, čitamo i: U se vrime godišta mir se svitu *navišta*. Sve to govori u prilog i jednog i drugog oblika, kojima i stara i nova praksa sve više daje jednako pravo opstanka.

Marko Kosor

PONOVO ILI PONOVNNO?

U rječniku 9. i 10. izdanja Boranićeva *Pravopisa* zabilježena je riječ *ponovo* ovako: *ponovo* (pril.); ne **ponovno*. U Vukovu rječniku nije zapisan nijedan od tih dvaju oblika, ARj. bilježi samo oblik *ponovo* (»t. j. *po novo*, *nanovo*, *iznova*«), ali ga ne preporučuje, već ističe, da je ta riječ zabilježena »samo u Popovićevu rječniku« i da je »pišu samo neki pisci, osobito srpski«, a to znači, da nije nigdje općenito prihvaćena. Benešićev rječnik

bilježi oba oblika kao jezično pravilna, a Ristić-Kangrgin ima samo oblik *ponovo*, ali uza nj bilježi i pridjev *pônovan*, *-vna*, *-vno*, koji je zapisan i u ARj., i njegov određeni oblik *pôdnôvni*. Budući da u takvih pridjeva oblik za srednji rod (*ponovno*) može služiti i kao prilog, to znači, da mu priznaje pravilnost ne samo Benešićev rječnik, nego i ARj. i Ristić-Kangrgin rječnik. Ni sa stajališta jezika, t. j. s obzirom na način tvorbe, ne može se ništa prigovoriti riječi *ponovno* u priloškoj službi. Osim toga ta je riječ udomaćena i veoma rasprostranjena u živom razgovornom jeziku, a uobičajena je i u djelima naših novijih i suvremenih pisaca, kao što to pokazuju ove izreke: »*Međutim začuje se ponovno lupanje alke na vratima*« (M. Bego, »*Novela*«, Zgb, 1916, str. 123.). — »*Gucnuo je ponovno gutljaj mlijeka*« (M. Krleža, »*Povratak Filipa Latinovića*«, Zgb, 1932, str. 37.). — »*I on se ponovno uhvati za glavu i ponovno udari u bezglavi hod*« (A. Muradbegović, »*Ljudi u opancima*«, Bgd, 1936, str. 55.). — »*Mjesec je nestao. Tama je ponovno legla nad selo u dolini*« (P. Šegedin, »*Djeca Božja*«, Zgb, 1946, str. 149.)¹ I t. d.

Naprotiv, riječ *ponovo*, koja se piše jednako kao i oblik sr. r. pridjeva *ponov* (= prilično nov), kudikamo se rjeđe upotrebljava u živom razgovornom jeziku, a pišu je — kako to ističe ARj. — samo »neki pisci, osobito srpski«. Još se rjeđe sreće oblik *ponova* u priloškoj službi, koji može svojim oblikom izazvati zabunu, jer se piše jednako kao i imenica *ponova* (Erneuerung f., v. RK), zatim kao gen. sg. imenice *ponov* (v. ARj.), a napokon i kao oblik ž. roda pridjeva *ponov* (podosta, prilično nov; v. ARj.). To je zacijelo i razlog, da su se mjesto priloga *ponova*

¹ Ove primjere iz književnih djela pro našao je i zabilježio prof. dr. J. Benešić, kojemu srdačno zahvaljujem na toj pomoći.

većma raširili i učvrstili oblici *iznova i nanovo*.

Čini se dakle, da će biti uzaludan sav trud oko toga, da se ta dobra i pravilna riječ istjera iz jezika. Stoga valja ukloniti Boranićevo zabacivanje te riječi, jer je ona živa i u književnom i u dobrom narodnom jeziku, a i po obliku je pravilna.

R. Simeon

»U VEZI ČEGA« ILI »U VEZI S ČIM«?

U »Narodnom listu«, u broju od 28. ožujka o. g., na str. 1. počinje jedan odjeljak riječima: »U vezi svih tih problema

skicirani su zaključci prema kojima bi trebalo uvesti društveno upravljanje knjižnicama.« Izreka »u vezi čega« jezična je nagrada, koje se treba kloniti, jer se protiviti duhu našeg jezika. Trebalo je reći: »U vezi sa svima tim problemima...«, a ujedno je trebalo iza riječi »zaključci« staviti zarez. Ni sam naslov članka, iz koga je uzeta ta rečenica, nije jezično dobar. Taj naslov glasi: »U našim knjižnicama manjka stručni kadar knjižničara.« Bilo bi bolje je pravilnije reći: »Našim knjižnicama nedostaje...« i t. d., ili: »U našim knjižnicama nema dosta...«

R. Simeon

OSVRTI

ČITAJUĆI JEDNOG DANA NOVINE...

U *Jeziku* je već bilo govora o tome, kako novine dopiru i u najdalje krajeve našega jezičnog područja i kako je prema tome vrlo važno, kakav je jezik i pravopis naših novina. Bilo je govora i o tome, kako novinarski jezik s obzirom na funkciju, koju vrši, ima i neke osobitosti među ograncima književnog jezika, ali kako ga to ipak ne oslobađa dužnosti da bude u svemu gramatički pravilan i pravopisno ujednačen. Prošlo je već više od godine dana, što su u *Jeziku* istaknute najtipičnije gramatičke i pravopisne pogreške, koje se pojavljuju u zagrebačkim novinama, pa ne će biti naodmet, da pogledamo, jesu li se naše novine oslobodile tih tipičnih pogrešaka i jesmo li već zadovoljni njihovim jezikom i pravopisom.

Tko je pažljivo pratio pisanje našega lista, zapazio je, kako naši suradnici u svakom broju *Jezika* prigovaraju pojedinim pogreškama, leksičkim, sintaktičkim i stilskim, na koje nailaze u novinama. Danas bih želio iznijeti općenita opažanja o jednom broju zagrebačkih novina, da se vidi, kakve se i kolike pogreške nalaze u jednom broju novina od šest strana. Nije

važno, kako se te novine zovu, jer je našem listu stalo do stvari, a ne do imena, ali radi mogućnosti kontroliranja potrebno je istaći, da se radi o zagrebačkom dnevniku od 29. ožujka o. g. A nažalost već u početku moram reći, da je broj zamjerraka, koje se opravdano mogu postaviti tim novinama, veći od onoga, što bi se moglo opravdati brzinom rada, toliko značajnom za novine.

No da prijedemo na stvar! Čitajući dakle te novine, mi ćemo se bez sumnje uvjeriti o znatnom naporu, koji je uložen, da bi rečenice bile što lakše i jasnije, ali i o nesigurnosti, koja se pojavljuje pri siaganju duljih rečenica. Pojedini dijelovi takvih rečenica nisu uvijek na pravom mjestu, pa tako dolazi i do oporosti i do nejasnoće. Takva je na pr. rečenica: *Konferencija je skoro jednodušno, sa 19 glasova uz jedan uzdržani glas, prihvatila argentinsku rezoluciju, protiv daljeg postojanja na američkom kontinentu kolonija i okupiranih teritorija evropskih sila.* Ako riječi na američkom kontinentu prebacimo na kraj čitave rečenice, postaje nam jasno, šta se želi reći. Bez tog prebacivanja rečenica je opora i teško shva-